

5 יולי, 2023
ט"ז תמוז תשפ"ג

לכבוד,
מנהלי מחוזות
מפקחים כוללים
מנהלי בתי הספר
למרכזי הוראת ספרות ולמורים לספרות
בבתי הספר העל-יסודיים הממלכתיים

שלום רב,

חוזר מפמ"ר ספרות ממלכתי, התשפ"ד

תוכן העניינים:

1. דבר המפמ"ר
2. כיתות י"א ו"ב : תשפ"ד - תשפ"ה
3. הקניית מיומנויות לתלמידים
4. מתווה תוכנית הבגרויות הגמישה
א. למידה מבוססת דיגיטל - נתיב דיגיטלי - "תן למילים"
ב. נתיב שותפי פיתוח - נש"ף
5. תוכנית גפ"ן
6. הנושא השנתי בתשפ"ד – מיצוי ומצוינות
7. קידום אקלים מיטבי ומניעת אלימות וחרם
8. כוורת על יסודי
9. תוכנית לימודים בספרות ממלכתי
10. פרק שירה חדש – חורף תשפ"ד
11. בחינות הבגרות
א. חוקי המענה: מתווה ישן, מתווה חדש
ב. הנחיות להיבחנות בפרק השירה הן בבחינת ה-70% והן בבחינת ה-35%
ג. הנחיות לבחינה מותאמת מועדי חורף וקיץ תשפ"ד (70%)
ד. יצירות במוקד
ה. אישור יצירות חדשות להוראה
ו. סמלי שאלונים
12. כתיבה יצירתית
13. אוכלוסיות מיוחדות

14. עולים חדשים

15. חממה במגמת ההרחבה בספרות – אישור יצירות נוספות בהרחבה

16. המרחב הפדגוגי בתחום הדעת ספרות

17. 'הסיפור השלם' – ועדת ביטון ויישום המלצותיה במערכת החינוך

18. תוכנית הלימודים המחייבת בלימודי ספרות לחטיבות הביניים

19. יחידות הוראה מקוונות לחטיבות הביניים

20. 'שמחת הקריאה'

21. המרכז להעצמת מדעי הרוח - הספרייה הלאומית

22. למידה בין תחומית ורב תחומית בהוראת ספרות

23. צוות ההדרכה שלנו תשפ"ד

24. השתלמויות וימי עיון – בכפוף למתן תקציב (נספח ג')

25. נספחים:

נספח א' – טבלת מיקוד

נספח ב' – מבחר השתלמויות

1. דבר המפמ"ר

מורים יקרים,

מאיר שלו בספרו "סוד אחיזת העיניים" (1999) בפרק "המורים שלנו", מבחין בין משל לבין אגדה. המשל, לדבריו, הוא צורת סיפור פלקטית דידיקטית, דמויותיו סטראוטיפיות והוא נושא מוסר השכל. ואילו האגדה, מציעה לילד התנסות מבוקרת באסור, במפחיד ובמסוכן – במוות, בבדידות, בהתעללות, בהתמודדות חסרת סיכוי עם חזקים, גבוהים ומנוסים ממנו, ואם בכלל יש בה מסר, הרי הוא סמוי. על עצמו העיד שלו שהוא נרתע ממסרים חינוכיים ביצירת ספרות, ולדעתו לא מוטלת על האמן החובה לכתוב מניפסטים מוסריים, ולא מוטלת על המורה החובה להוציא אותם מתוך הסיפורים. כן מוטלת עליהם - על המורים לספרות, החובה לראות לא רק כיתה, אלא גם כל תלמיד בפני עצמו, מה גם שכמורה לספרות, כותב שלו, יש בו משהו מן ההורה.

ברצוננו להיות דומים למודל המורה לספרות שמעמיד בפנינו מאיר שלו, נעשו ונעשים בפיקוח על הספרות שינויים רבים בהתאמת דרכי למידה ודרכי הערכה מגוונות וגמישות, כך שיתנו ככל האפשר מענה אינדיווידואלי, ולא סטנדרטי, לצרכי התלמידים. מי כמונו יודע שלכל תלמיד יש אורח חשיבה משלו ודרך למידה ייחודית, ומן הסתם זכאי כל ילד להביע את עצמו בדרכו שלו. בחוזר המפמ"ר תראו בהתאמה, חידושים בדרכי היבחנות, גיוון ביצירות, והערכה חלופית מסוגים שונים. אנחנו, המורים לספרות, צריכים לשאוף לכך שכל תלמיד שלמד ספרות יחוה חוויה חיובית, ויצא עם תשוקת קריאה ועם אמון בעצמו כקורא מיומן. לאורך השנה נעמוד לרשותכם, צוות ההדרכה ואני באמצעות הדרכה בשטח קורסי פיתוח מקצועי, ונסייע לכם בהוראה מיטבית בהצלחה לכולנו!

2. כיתות י"א-י"ב תשפ"ד – תשפ"ה

תוכנית הלימודים ביחידות הבסיס ותוכנית הלימודים ביחידות ההגבר יישארו לתלמידי י"א, י"ב בשנת תשפ"ד ולתלמידי י"ב בשנת תשפ"ה (מבחינת היקף החומר ואופן ההערכה) כפי שהיו בשנת תשפ"ג.

לחברה - קישור לטבלת שיקוף כתות י', י"א, י"ב בשנה"ל תשפ"ד-תשפ"ה.

קישור למיקוד תשפ"ד

שימו לב! שינוי בפרק שירה.

3. הקניית מיומנויות לתלמידים

מטרת החינוך בישראל לטפח לומד בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח לאדם משכיל, למצות יכולותיו ולתרום לחברה. תפיסת הלמידה המתחדשת 2030 מגדירה את שלוש-עשרה המיומנויות שחשוב להקנות לבוגרים שלנו.

תהליך העבודה על המשימות המבוקרות מזמן לכם, המורים, הזדמנות נפלאה להקנות לתלמידיכם ידע לצד מיומנויות. כל אחת מהמשימות מקנה לתלמידים, נוסף על המיומנויות האורייניות, מיומנויות רגשיות וחברתיות, כגון מודעות עצמית ותחושת מסוגלות, הכוונה עצמית ויכולת לעבוד בצוות.

בשנה"ל תשפ"ד ייתן דגש להקניית המיומנויות:

- **אוריינות לשונית**, המהווה בסיס ללימוד תחומי הדעת במדעי הרוח.
- **חשיבה ביקורתית** החיונית לצמיחתם של בוגרים המסוגלים לנסח טיעון מנומק, לחוות דעה, לקבל החלטות ולחשוב באופן עצמאי.
- **מיומנות החשיבה היצירתית** המאפשרת טיפוח גמישות מחשבתית, סקרנות ומקוריות.
- **אוריינות המידע** המסייעת לתלמידינו להתמודד עם שפע המידע המתחדש חדשות לבקרים – לאתר מידע, להעריך את המידע ולהציג מידע באופן ברור, חוקי והוגן.
- **אוריינות דיגיטלית** שרכישה על ידי התלמידים מאפשרת לאתר מידע איכותי מהימן ולהתנהל ברשת באופן מושכל, הוגן ומכבד.

אנו קוראים לכם להצטרף למגוון השתלמויות שעניינן הצעות לדרכי הטמעת המיומנויות בהוראה בכיתה בשנת הלימודים תשפ"ד (נספח ב')

4. מתווה תוכנית הבגרויות הגמישה

בתשפ"ד יחלו תלמידי כיתות י' ללמוד את מקצועות מורשת, חברה ורוח על פי המתווה הגמיש

- טבלת האפשרויות במתווה ההיבחנות בתוכנית הבגרויות הגמישה - בקישור

- דוגמה לארגון תוכנית הל"ה - הוראה למידה הערכה - **קישור**
- קישור למשימות מפמ"ר – **מצגת ג'ניאלי** או **מסמך נגיש**
- דגם שאלון למבחן 35% אשכול 1 – **רומאן/נובלה וסיפור קצר** אשכול 2 – **דרמה ושירה**
- **קישור** לצפייה במשימות מבוקרות
- **קישור** לקורסים ב'כוורת' - ספרות ממלכתי

א. למידה מבוססת דיגיטל – נתיב "תן למילים" קישור

בנתיב זה, הלמידה מבוססת על פלטפורמה מתקשבת ייעודית המאפשרת יצירת חוויה לימודית משמעותית. תבנית זו משלבת בין למידה אישית מתקשבת ומותאמת לתלמיד לבין שמירה על מסגרת הלמידה בכיתה. כל נושא בתוכנית הלימודים נלמד בשילוב בין למידה מקוונת ולמידה פנים אל פנים. הלימודים בנתיב זה מזמנים מרחבי עניין מגוונים, לימוד בין-תחומי ומרחב לפיתוח למידה עצמאית המשלבת ידע, מיומנויות מסדר חשיבה גבוה ודיון בערכים. נתיב זה מאפשר למידה ברבדים שונים, תהליכי עומק בעבודה עם טקסטים ולמידה מתוך חיבור לעולמם של התלמידים. העבודה בסביבת המרחב הדיגיטלי מזמנת מקום להביע דעה, ומאפשרת לתלמיד להשמיע את קולו האישי במרחב הכיתתי ובמרחב השיח שנפתח בינו לבין המורה.

תפקידו של המורה בתוכנית זו מועצם. נוסף על היותו בעל הידע, הוא הופך להיות גם המנחה המלווה את התלמידים בדרך האישית שלהם בחומר הנלמד, והוא שותף לגילויים שלהם ולבניית זהותם כלומדים עצמאיים. המפגשים שלו עם התלמידים פנים אל פנים מוקדשים לשיח מעמיק וערכי סביב הסוגיות הנלמדות.

ב. נתיב שותפי פיתוח – נש"ף קישור

נתיב מורים שותפי פיתוח בלימודי יסוד, מזמין את המורים לבנות תוכנית הוראה, למידה והערכה חדשנית המבוססת על תוכנית הלימודים של תחום הדעת, אבל ייחודית לבית הספר, ושונה מהנתיבים שהוצעו על ידי משרד החינוך. תוכנית זו מאפשרת גיוון ומקוריות בבניית מערך היצירות ואופן הוראתן. הנתיב מבוסס על הידע והניסיון שנצברו בתוכניות תמ"ר, חלוצי הערכה וסחל"ב, אבל השאיפה היא לפרוץ דרכים חדשות.

5. תוכנית גפ"ן

מערכת החינוך הישראלית מטמיעה בשנת הלימודים תשפ"ד את תוכנית הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית, ויכול להתאים את הדגשים, ההצטיידות הבית ספרית ואת התוכניות אותם יפעיל לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים.

אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה. בחטיבות הביניים יהיה על מנהל בית הספר המעוניין בהדרכה בספרות, לרכוש את רצועת ההדרכה המתאימה לו (שמינית או רבע יום). **בחטיבה העליונה, הוחרגו מהגפ"ן ולפיכך אין צורך לרכוש הדרכה בספרות. אנו נספק את ההדרכה לבתי הספר.**

6. הנושא השנתי בתשפ"ד: מיצוי ומצינות

במהלך תשפ"ד נעסוק במפגשי ההדרכה ובהשתלמויות גם בנושא השנתי ובאופן יישומו בהוראת ולימוד הספרות. פרטים נוספים יפורסמו בהמשך.

7. קידום אקלים מיטבי ומניעת אלימות וחרם

בתחילת שנת הלימודים תופץ ערכה הכוללת המלצות לפעולות כיתתיות בנושא "קידום אקלים מיטבי ומניעת אלימות וחרם". אנו מבקשים להמליץ כי במידה ויש בכך התאמה לתוכנית הלימודים, תשלבו תכנים וטקסטים הנוגעים לנושא זה, בתהליכי וההוראה הכיתתיים.

8. כוורת על יסודי

לנוחותכם פותחה פלטפורמה מקוונת בשם "הכוורת על יסודי", המציעה בכוורת יחידות א-סינכרוניות מקוונות, מושקעות וידידותיות. כל יחידה כוללת 3 שעות ללמידה עצמית בבית בכל זמן ומכל מקום, והמורה יכול לבחור לעצמו את התכנים שיסייעו לו באופן מקצועי, תוך צבירת גמול.

הפלטפורמה פתוחה עבור כלל עובדי ההוראה כבר עכשיו, ובהדרגה עולים בה יותר ויותר תכנים העוסקים בהענקת כלים למורים לעקרונות פדגוגיים, תפיסות חינוכיות ומיומנויות כמו: לומד עצמאי, למידה בינתחומית ורב תחומית, חשיבה וחקר, רעיונות גדולים, SEL בתחומי הדעת, מיומנויות כתיבה, המורה כמנחה, מיומנויות 2030 ועוד.

ניתן ללמוד באמצעות הכוורת באחד מ-4 ערוצים:

א. **הערוץ הגמיש** - המורה בוחר יחידות לפי צרכיו, בליווי מנטור המסייע למורה בדרכו, ומהווה כתובת

אנושית לתמיכה, ועידוד. מסלול זה כבר פתוח ללמידה החל מתחילת יולי!

ב. **הערוץ המשולב** - מסלול המשלב בין יחידות ותכנים הנלמדים במסגרות אחרות (השתלמויות בית ספריות, פסגות ומפמ"רים) ויחידות מתאימות בכוורת, או יחידות לבחירת המורה בכוורת. ניתן יהיה לשלב יחידות כוורת בהשתלמויות בית ספריות.

ג. **הערוץ הממוקד** - השתלמויות מקוונות מונחות של 30 שעות, לפי נושא/מסלול או תוכן מוגדר. מידע בנושא הערוצים הממוקדים בתחום הדעת ניתן לקבל מהמפמ"ר וצוות המדריכים.

ד. **למידה עצמית, ללא גמול** - פתוחה תמיד לכל מורה, 365 ימים בשנה 24/7.

לסרטון הסבר [לחצו כאן](#)

להתרשמות מהסביבה [לחצו כאן](#)

להרשמה למסלול הגמיש בסמסטר קיץ [לחצו כאן](#)

הנכם מוזמנים להיכנס ולהתרשם מהפלטפורמה והעושר שמתחיל להיווצר ועוד ילך ויגדל. וכן מחוויות למידה חדשנית ומהנה.

9. תוכנית לימודים בספרות ממלכתי – קישור

10. פרק שירה חדש – החל מחורף תשפ"ד - קישור

התוכנית כוללת עשרה מקבצים בני 16 שירים בכל אחד, המחולקים לצמדים. במסגרת תוכנית הלמידה המתחדשת, נודיע מראש על שני קבצים, מתוכם תתבקשו לבחור באחד, וממנו ללמד שיר אחד מכל צמד, ובסך-הכל שמונה שירים. קבצי השירים כוללים שילוב שירים מוכרים מהתוכנית הנוכחית, לצד שירים חדשים. בכל מקבץ מופיעים שירים מתקופת ימי-הביניים, משירת ביאליק, משירת המאה ה-20 ועד שירת המאה ה-21, וכן שירה מתורגמת מספרות העולם. השתדלנו לתת ייצוג בתוכנית למגוון רחב של נושאים, סוגות, מגדרים ומגזרים. אנו נטמיע את התוכנית בהדרגה, באמצעות קיום השתלמויות ופרסום חומרי למידה. שני המקבצים הראשונים מהם תבחרו במקבץ אחד הם: מקבץ ב' אן מקבץ ז'.
חומרי הוראה לשירי מקבץ ב' בקישור.
חומרי הוראה לשירי מקבץ ז' בקישור.
אחת לכמה שנים, הפיקוח על הוראת הספרות יודיע על שינוי שני הקבצים הנבחרים ללימוד.

11. בחינות הבגרות

מתווה חדש - הרכב הציון במתווה החדש

הציון הסופי במקצועות הרוח, החברה והמורשת יהיה מורכב מ- 35% ציון על ביצוע שתי משימות (מקוונות ומבוקרות) 30% הערכה חלופית (כולל כלל אירועי הערכה הפנימיים שיבוצעו במקצוע) ו-35% ציון בחינה חיצונית. לאור המשקל הגדול שניתן לציון הבית ספרי, הציון בבחינה החיצונית יהיה ללא ציון שנתי.

מתווה ישן- הרכב הציון במתווה הישן

הציון הסופי במקצועות הרוח, החברה והמורשת יהיה מורכב מ 30% הערכה חלופית 70% בחינה חיצונית+ציון שנתי.

א. חוקי המענה: מתווה ישן מתווה חדש

ב. הנחיות להיבחנות בפרק השירה הן בבחינת ה-70% והן בבחינת ה-35%

החל ממועד חורף תשפ"ד ועד למועד קיץ תשפ"ה יופיעו בפרק השירה שתי תוכניות הלימודים: תוכנית הלימודים הישנה (קבוצה ראשונה) ותוכנית הלימודים החדשה (קבוצה שניה). התלמיד יבחר להשיב על פי התוכנית שלמד.

ההוראות בבחינה יהיו כדלקמן: "בפרק זה יש שתי קבוצות של שאלות: עליכם לבחור באחת מן הקבוצות, ולענות על השאלות בקבוצה שבחרתם, על פי ההנחיות".

דוגמה למבנה פרק השירה בבחינת ה 35% (מתווה חדש), אשר תואם למבנה פרק השירה בבחינת ה 70% (מתווה ישן) בקישור.

* * אם יופיע שיר שלא נלמד בפרק שירה החדש, ניתן יהיה לענות עליו במקום אחד מהשירים שניתנו בבחינה.

ג. הנחיות לבחינה מותאמת במועדי חורף וקיץ תשפ"ד (70%) - בקישור

הנחיות לשאלונים: 8284, 8281

על הנבחן לענות בסך הכל על שלוש שאלות:

1. שאלה אחת מפרק 'רומאן/נובלה' או מפרק 'דרמה'.
 2. שתי שאלות מן הפרקים 'שירה' או 'סיפור קצר' או שאלה אחת מפרק 'שירה' ושאלה אחת מפרק 'סיפור קצר'.
- משקל התשובה לשאלה מפרקי 'רומאן/נובלה' או 'דרמה' יהיה 40 נק', ומשקל כל אחת משתי התשובות הנוספות יהיה 30 נק' – **סה"כ 100 נק'.**

ד. יצירות במוקד

בפרק 'סיפור קצר' בבחינת הבגרות:

החל ממועד קיץ תשפ"ד ועד למועד קיץ תשפ"ו, תופיע לבחירת הנבחנים שאלה ממוקדת על הסיפור.

חג מולד אחד / טרומן קפוטה

הסיפור ראה אור בקובץ "כל הסיפורים", טרומן קפוטה (מאנגלית: רחל פן), הוצאת פן וידיעות ספרים, 2019 (עמ' 301-311).

חג מולד אחד / טרומן קפוטה קישור לסיפור. קישור לפרשנות.

"חג מולד אחד" (1966) הוא סיפור התבגרות וחניכה, שבמרכזו באדי, בן דמותו של המחבר, המשחזר את ילדותו באלבמה. באדי, שננטש בידי הוריו הפרודים, גדל בבית בת-דודתו האהובה, שחניכה אותו ברוח

הנצרות. מפגש כפוי ודרמטי עם אביו, ערער את ביטחונו של באדי באמונתו הדתית. בין השניים התגלע תהום בכל הנוגע להשקפות עולמם, ובעקבות ביקורו של באדי אצל אביו, חלה התקרבות בין השניים.

זהו סיפור שעשוי לעורר עניין והזדהות בקרב בני-נוער, המצויים לא אחת בקונפליקט עם הוריהם. הצורך בחסות ההורים ובהגנתם לצד הרצון לעצמאות מאפיין את רוב המתבגרים. קפוטה מיטיב לעמוד על התנגשות זאת, ובתוך כך עולה מהיצירה מחלוקת בין השקפת עולם דתית-טרמיניסטית להשקפת עולם חילונית-אתאיסטית. הסופר נמנע מדיקטטיות ומהטפת מוסר או מנטייה לטובת אידיאולוגיה אחת על פני האחרת - מה שמוותר מקום לדיון פורה בערכים כגון: אחריות, נאמנות, כנות, אמונה, ובמיוחד אהבה.

בפרק 'רומאן/נובלה' בבחינת הבגרות:

החל ממועד קיץ תש"ף ועד למועד קיץ תשפ"ה במסגרת פרק 'רומאן/נובלה', תופיע לבחירת הנבחנים שאלה ממוקדת על הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול, שראה אור לראשונה ב-1948, ויצא ב-2019 בתרגום חדש של ארז וולק, בהוצאת עם עובד.

ה. אישור יצירות חדשות להוראה

שאלון 8281

סיפור קצר:

* "לישון", אנטון צ'כוב, תרגום: אריה אהרוני, פרויקט הסיפור הקצר

נובלה:

* "השושבין", סביון ליברכט

רומאן:

* "מיטב שנותיה של מיס ברודי", מיוריאל ספארק, תרגום: אלינוער ברגר, הכורסא, 2022

* "צבע החלב", נל ליישון, תרגום: רותם עטר, ליברוס, תשע נשמות, 2018

שאלון 8381 בנושא נשיות וגבריות – ייצוגי מיגדר בספרות

סיפור קצר:

* 'חבר מושבעות כמותה', סוזן גלספל, תרגום: יוכי שלח, בתוך: מגדר, כתב עת אקדמי למגדר ופמיניזם, גיליון 1, 2012, (מקוון)

* 'בריחה', אליס מונרו, תרגום: עדה פלדור, מתוך: בריחה, מחברות לספרות, 2008

רומאן:

* 'גיין אייר', שרלוט ברונטה, תרגום: שרון פרמינגר, ידיעות אחרונות, 2007.

קולנוע:

גאווה ודעה קדומה, הפקה של ה-BBC לרומאן של גיין אוסטין, 1995.

ו. סמלי שאלונים - בקישור

12. כתיבה יצירתית

בשנת הלימודים תשפ"ד אנחנו מבקשים להמשיך ולקדם את נושא הכתיבה היצירתית. כמקובל באומנויות אחרות, דוגמת מוזיקה, ציור, פיסול וכד' – שם משולבת התנסות מעשית בלימוד העיוני, כך מן הראוי שגם בלימודי הספרות יתנסו התלמידים בכתיבה מקורית.

במסגרת נתיבי הלמידה, ניתן יהיה לשלב פרויקט של כתיבה. מורים רבים עברו את ההכשרה באמצעות קורס "מכשירי כתיבה" בשיתוף עם הספרייה הלאומית.

13. אוכלוסיות מיוחדות

התאמות לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים במשימות המבוקרות – [בקישור](#)

מבנה בחינת בגרות לתלמידים חרשים וכבדי שמיעה ב- [קישור](#)

14. עולים חדשים

התאמות לעולים במשימות המבוקרות - [בקישור](#)

15. חממה במגמת ההרחבה בספרות

השתלמות מקוונת על יחידות ההוראה במסגרת תוכנית ההגבר בספרות תפתח גם השנה, והיא תהיה בינתחומית, חווייתית ועדכנית.

מהלך זה נועד להגדיל את כמות הלומדים במגמות הספרות, ובכך להעשיר את עולמם של התלמידים בידע עולם ובידע האדם, וכן לתרום לעיצובם כאנשים הומניסטיים ומודעים לעצמם. השתלמות זו תועיל למורים המלמדים ספרות במגמת הספרות, שכן היא תעשיר ותחדש בתכנים ובדרכי הוראה, וכמובן תעזור למורים שטרם לימדו במגמה להשתלט על החומרים החדשים ולפתוח מגמת ספרות בבית ספרם.

לידיעתכם, בנוסף לתרומתם להרחבת אופקי התלמידים, לימודי הספרות במגמה יכולים לעזור בהעלאת ממוצע הבגרות, כמוסבר להלן:

מבין שני המורחבים שנלמדו, נכנס לממוצע רק ציון מורחב אחד עם הבונוס הנלווה. זהו יתרון עבור תלמידים המוכשרים ללימודי הספרות, שכן יוכלו להכניס לממוצע את ציונם הגבוה בספרות, גם אם לימודיהם האקדמיים יהיו בכיוון מדעי.

זאת ועוד, הבוגרים שסיימו לימודי הרחבה בספרות זכאים לבונוס מורחב של 25 נקודות בקבלה ללימודים גבוהים.

לידיעתכם, החל משנת תשפ"ד, הלומדים במגמת ההגבר בספרות חייבים בבחינת **בגרות חיצונית**, כפי שהייתה לפני הקורונה.

16. המרחב הפדגוגי בתחום הדעת ספרות

המרחב הפדגוגי הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. במרחב ניתן למצוא את תוכניות הלימודים, והוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

במרחב הפדגוגי ניתן למצוא:

- [חומרי הוראה](#) בשלל נושאים מרכזיים, מחולקים על פי חטיבות נושאיות או יחידות הוראה.
- [אתרים, מאגרי מידע וכלים דיגיטליים](#)
- [הרצאות מצולמות](#)

- [עיון ופרשנות](#) – מאגר עשיר בידע, מחולק על פי הסוגות המרכזיות ובתוכן על פי שמות היוצרים.

ועוד ועוד.

17. 'הסיפור השלם' – ועדת ביטון ויישום המלצותיה במערכת החינוך

משרד החינוך ממשיך במדיניות יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). מטרת היישום היא שכל תלמיד במערכת החינוך יכיר את הסיפור הישראלי השלם, הכולל גם את העושר התרבותי, החברתי וההיסטורי של קהילות יהדות ספרד והמזרח.

בשנת הלימודים תשפ"ד נמשיך בהעמקת יישום המלצות הוועדה, וכן נמשיך לייצר יחידות הוראה רלוונטיות.

[החברה הישראלית- בין שבר לאיחוי](#)

18. תוכנית הלימודים המחייבת לחטיבת הביניים

תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים כוללת נושאי חובה, נושאי רשות ונושאי בחירה. 50% מתוך התוכנית הם נושאי חובה שעל צוותי ההוראה ללמד, גם אם הם מלמדים במסגרת תוכניות מיוחדות הכוללות הוראה בין תחומית או רב תחומית. שימו לב – למידה חוצת תחומים, המשלבת בין תחומי דעת (בין תחומית ורב תחומית), יכולה להתקיים בהיקף של עד 30% מתוכנית הלימודים בלבד. 40% מנושאי הלימוד הנוספים הכלולים בתוכנית, הם נושאי בחירה. כלומר מורים יכולים לבחור מה מתוכם ילמדו. 10% הנוספים עשויים להיות נושאים שאינם מופיעים בתוכנית הלימודים, וצוות ההוראה מעוניין ללמדם.

בכל מקרה ובכל תוכנית יש להקפיד על כך שהתלמידים ירכשו את בסיס הידע והמיומנויות המתאימים לבני הגיל.

[הנחיות המשרד לארגון הלמידה בחטיבות הביניים](#)

[ארגון הלמידה בספרות ממלכתי חט"ב](#)

19. יחידות הוראה מקוונות לחטיבות הביניים

ממשיכים לעדכן במאגר יחידות ההוראה שלנו ההולך וגדל. יחידות ההוראה מצויות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות סביב רעיון גדול. מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור ונותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור, לפי שיקול דעתכם, את המתאימים ביותר לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה עומד לרשותכם מחולל הוראה אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים לצד שיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת.

היחידות מדגישות את ההוראה הרב תחומית המאפשרת גיוון ההוראה והעשרתה. במהלך תשפ"ד יפורסמו יחידות נוספות עד ל"כיסוי" כלל תוכנית הלימודים לחטיבות הביניים. כמו בן נפתח השתלמות מלווה (מקוונת) למורים המעוניינים להתמחות בשימוש ביחידות אלה, להעיר ולהאיר ולטייב את ההוראה של כולנו.

הכניסה ליחידות היא באמצעות אתר מפמ"ר - חטיבות הביניים ונדרשת הזדהות אחידה של משרד החינוך
קישור ליחידות ההוראה המקוונות בספרות

20. שמחת הקריאה ב-קישור

21. המרכז להעצמת מדעי הרוח - הספרייה הלאומית

מדעי הרוח מאגדים תחומי דעת שמטרתם להזין את נפש האדם בתוכן ובאסתטיקה שלא ניתן להעריך במספרים. דווקא במציאות המקדשת את המדעים המדויקים במערכת החינוך ואת ייצוגי ה'ריאליטי' שהולכים ותופסים מקום מרכזי בהוויית בני-הנוער מחוץ לבית-הספר, יש מקום להעצמה של לימודי מקצועות ההומניסטיקה, וזאת מעבר למקומם המוגבל בתוכנית הלימודים הרשמית. המרכז ללימודי רוח בספרייה הלאומית מוביל בשיתוף משרד החינוך תהליך התחדשות לחיזוק מעמדם של תחומי הרוח במערכת החינוך. המרכז מאתר את צורכי השדה בתחומי הרוח, מפתח כלים חדשניים להוראה ולמידה בתחומים אלה, ופועל להנחילם בהיקף רחב. המרכז מטפח סגלי הוראה ומנהיגות חינוכית, ומעודד מצוינות לימודית בתחומי הרוח.

תוכנית "שאר רוח", כיתות עתודה הומניסטית בחטיבות הביניים, נפתחה בשנת הלימודים תשע"ט ביזמת המרכז ללימודי רוח בספרייה הלאומית והמזכירות הפדגוגית. ביסודה עומדת התפיסה כי לימודי רוח ברמה גבוהה הכרחיים לבניית חברה ישראלית בעלת עומק תרבותי, וכי השקעה בלימודים במקצועות הרוח בחטיבת הביניים, תצמיח תלמידים בעלי מיומנויות קריאה, כתיבה, שיחה וחשיבה מתקדמות שיגדלו להיות אזרחים משכילים, מעורבים ובעלי עולם פנימי עשיר.

כיתות "שאר רוח" מיועדות לתלמידים המעוניינים להשקיע זמן ומאמץ על מנת להרחיב את השכלתם ולשכלל את מיומנויותיהם בתחומי לימודי הרוח. לכיתות תיבנה תוכנית לימודים שתכליתה לאתגר את התלמידים, להרחיב מעבר לתוכניות הלימודים הקיימות ולהתמקד בטקסטים.

החיבור עם הספרייה הלאומית מאפשר לנו לשהות באכסנייה רב תרבותית ליצור קהילת מורי ספרות המשתלמת ולומדת לפי רוח התקופה. בשלוש שנים האחרונות החיבור לספרייה הלאומית אפשר מפגשי כתיבה, ימי עיון, השתלמויות בספרות ופרויקטים ספריה בכיס לחט"ב, המרחיבים את הדעת.

מצ"ב קישורים - **הצטרפות לקבוצת הבלוג**, **מערכי שיעורים בספרות**.

22. למידה בין תחומיות ורב תחומיות בהוראת ספרות

למידה בין תחומית ורב תחומית מאפשרת להרחיב את היריעה, לגוון את ההוראה והלמידה ולהעשיר את עולמם של התלמידים. **תוכנית גפ"ן** לחטיבות הביניים מעודדת את צוות ההוראה לבנות תוכניות בין תחומיות ורב תחומיות בתחומי הדעת שלנו.

מדריכי ספרות יסייעו למורים לבנות בצורה מקצועית את מרכיב הספרות בתוכניות בית ספריות, הכוללות גם למידה רב ובין תחומית. **קישור** ליחידות ההוראה בין תחומיות.

23. צוות ההדרכה שלנו (תשפ"ד)

צוות הדרכת בספרות ממלכתי מונה אנשים איכותיים ומקצועיים. אתם מוזמנים ליצור קשר, להתייעץ, לתכנן ולהיפגש עם המדריכים.

[רשימת המדריכים ודרכי יצירת קשר](#)

[רשימת בתי הספר המשויכים לכל מדריכ/ה](#)

24. השתלמויות וימי עיון – בכפוף למתן תקציב (נספח ב')

25. נספחים:

נספח א' – טבלת מיקוד - [קישור](#)

נספח ב' – מבחר השתלמויות - [קישור](#)

העתקים:

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, סגן יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהל אגף א' לפיתוח מקצועי
דוד גל, מנהל אגף הבחינות
עינת אוחיון, מנהלת אגף מורשת, חברה ורוח